

BORNHOLMS
REGIONSKOMMUNE

Fjernelse af spærringen ROS-829 i Øle Å

Forundersøgelse inklusiv detailprojekt
for indsats i vandområde nr. o8200_c

Dato: 1. oktober 2026

Projektansvarlig: Christina Mortensen

**Medfinansieret af
Den Europæiske Union**

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	4
Projektafgræsning	4
Fysisk afgræsning.....	6
Lodsejerholdning	6
Nuværende forhold	7
Fysiske og biologiske forhold.....	7
Projektets formål.....	8
Vandopland	9
Besigtigelse	9
Kote forhold.....	12
Jordbundsforhold	13
Tekniske anlæg	13
Restriktioner	13
Natura 2000 og handleplaner for truede fiskearter	13
§ 3 natur	13
Fredninger	13
Fortidsminder	14
Kystnærhedszone	14
Fredskov	14
Projektbeskrivelse	14
Projektets realiserbarhed	14
Konklusion	15
Detailprojekt.....	16
Arbejdsplads og adgangsforhold	16
Anlægsarbejde.....	16
Afværgeforanstaltninger	18
Reetablering	19
Skitse over projektområdet.....	19
Konsekvensvurdering	19
Fremtidige fysiske og hydrologiske forhold	19
Fremtidige biologiske forhold i vandløbet	19
Myndighedstilladelser	20
Fiskeriloven.....	20

Vandløbsloven	20
Skovloven - fredskov.....	20
Naturbeskyttelsesloven	20
Fredninger	20
Miljøvurderingsloven.....	20
Museumsloven	20
Realisering af projektet	21
Projektøkonomi	21
Budgetoverslag for gennemførsel	21
Finansiering	21
Tidsplan	21
Formidling og forpligtelse til skiltning	22

Indledning

Dette er en forundersøgelse inkl. detailprojekt til et projekt i Øle Å på Bornholm. Forundersøgelsen har til formål at klarlægge mulighederne og at udarbejde en plan for fjernelse af en fysisk spærring i Øle Å, som følge af en indsats fra vandområdeplanerne 2021-2027. Spærringen vurderes at have negativ effekt på den økologiske tilstand i vandløbet, særligt i forhold til fisk og smådyrs passage op- og nedstrøms i vandløbet. Fjernelse af spærringen har herved til formål at forbedre de fysiske forhold i vandløbet, samt sikre fri passage for fisk og smådyr.

Forundersøgelsen har desuden til formål at undersøge om hvorvidt fjernelsen af spærringen kan gøres omkostningseffektivt.

Forundersøgelsen klarlægger det tekniske og biologiske grundlag for at kunne gennemføre indsatsen om fjernelse af en fysisk spærring. Projektet arbejder hen imod at forbedre forholdene for flora og fauna, herunder at genoprette fri passage for fisk og smådyr i vandløbet, som følge af vandområdeplanerne 2021-2027. Forundersøgelsen undersøger hvordan projektet kan realiseres praktisk, tidsmæssigt og omkostningseffektivt. Dette indebærer bl.a. en projektbeskrivelse, en tidsplan og et budgetoverslag for projektets realisering.

Forundersøgelsen udarbejdes ud fra kravene beskrevet i vejledningen til tilskudsordningen Vandløbsrestaurering EHFAF 2025. Formålet med denne ordning er som følger:

"Formålet med tilskud under ordningen Vandløbsrestaurering EHFAF er, at bidrage til genopretning af gydepladser og passager for fisk og at forbedre forholdene for flora og fauna i øvrigt for omkostningseffektivt at sikre det fastlagte miljømål i konkrete vandområder. Projekter, der modtager tilskud under Vandløbsrestaurering EHFAF, skal bidrage til at forbedre de fysiske forhold i vandløbene, så vandmiljøet på sigt kan leve op til målsætningen om god økologisk tilstand i EU's vandrammedirektiv"

Såfremt at forundersøgelsen leder til en gennemførsel af projektet, vil projektet bidrage til opfyldelse af tilskudsordningens formål. Projektets formål er netop at fjerne en fysisk spærring, som genopretter en passage for fisk og forventes at bidrage til at forbedre forholdene for flora og fauna.

Projektafgrænsning

Projektet omhandler fjernelse af en spærring i Øle Å, som følge af en indsats i vandområdeplanerne 2021-2027. Projektområdet er en del af vandområde nr. o8200_c og indsatsen indebærer fjernelse af spærringen ROS-829.

Nedenfor ses de vigtigste oplysninger om vandområdet og indsatsen, hentet fra [Miljøgis](#).

Vandområde	
Vandområdedistrikt	Bornholm
Dk vandområde nr.	o8200_c
EU vandområde nr.	DKRIVER69
Navn	Øle Å, B2, typ 2
Længde	10,22 km
Naturlig, kunstig eller stærkt modificeret	Naturlig
Typologi	RW2
Miljømål for samlet økologisk tilstand/potentiale	God økologisk tilstand

Miljømål for kemisk tilstand	God kemisk tilstand
Samlet økologisk tilstand/potentiale	God økologisk tilstand
Kemisk tilstand	God kemisk tilstand
Indsats	
Indsatstype	Fjernelse af fysiske spærringer
Ident på spærring	ROS-829
Km opstrøms spærring	39,2 km

For Øle Å er miljømålet at opnå god økologisk og kemisk tilstand, hvilket allerede er opnået. Projektet sigter altså ikke direkte mod at forbedre den økologiske tilstand, men sikre at miljømålene kan opretholdes og ikke forværres. Spærringen er placeret langt nede i Øle Å og vurderes at have en negativ påvirkning på de opstrøms vandområder som ikke har opnået miljømålene.

Nedenfor ses tilstanden for de enkelte parametre.

Kvalitetselement	Økologisk miljømål	Økologisk tilstand
Makrofyter	God økologisk tilstand	Ukendt
Fytobenthos	God økologisk tilstand	God økologisk tilstand
Bentiske invertebrater	God økologisk tilstand	God økologisk tilstand
Fisk	God økologisk tilstand	Høj økologisk tilstand
Morfologiske forhold	Ukendt	Målt, men ikke anvendt
Nationalt specifikke stoffer	God økologisk tilstand	God økologisk tilstand

Fysisk afgrænsning

Projektet finder sted i den nedre del af Øle Å, forholdsvis kystnært. Spærringen er placeret på grænsen mellem to matrikler, matr.nr. 20i, Pedersker ejerlav og matr.nr. 33a, Pedersker ejerlav. På figur 1 ses et kort over matrikelgrænserne i forhold til projektets placering. Disse matrikelgrænser fungerer også som afgrænsning for projektområdet.

Figur 1: Oversigtskort over projektet. Vandløbets forløb er vist med mørkeblå streger og spærringen er markeret med en rød prik. Matrikelgrænserne er vist med røde streger, hvor matr.nr. ligeledes kan aflæses. Luftfoto fra foråret 2024.

Lodsejerholdning

Spærringen er placeret på grænsen mellem to matrikler og der er derfor to lodsejere i forbindelse med projektet. Dette drejer sig om lodsejerne af matr.nr. 20i, Pedersker ejerlav, og matr.nr. 33a, Pedersker ejerlav.

Der blev den 05-12-2025 afholdt et møde med lodsejeren af matr.nr. 33a. Lodsejeren var positiv overfor projektet og har ikke noget imod at spærringen fjernes.

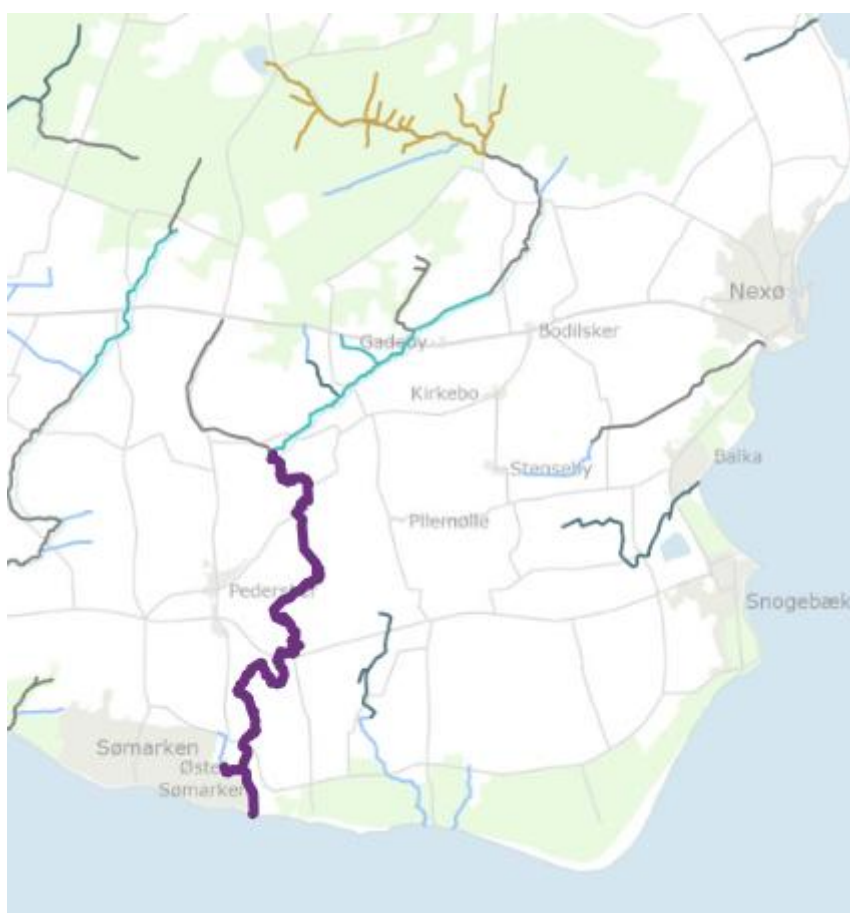
Der har også været kontakt med lodsejeren af matr.nr. 20i. Denne lodsejer var også positiv og med på projektet om at få fjernet spærringen.

Nuværende forhold

Fysiske og biologiske forhold

Øle Å har sit udspring ved vådområdet Ølene som ligger i den nordlige del af det største sammenhængene skovområde på Bornholm, lige nord for Pedersker Plantage. Herfra løber Øle Å mod syd-øst gennem Povlsker Plantage inden det løber ud i et mere åbent landskab syd for Paradisbakkerne. Øle Å løber her mod syd-vest gennem et landbrugslandskab med marker og mindre skovbevoksede arealer. Nord for Pedersker, tæt på Kællingebyvejen drejer vandløbet igen og fortsætter mod syd i et meget slynget forløb, men stadig omgivet af landbrugslandskabet, helt ned til udløbet til havet.

Ud over hovedforløbet Øle Å er der flere tilløb. De fleste af disse tilløb er mindre og har ikke deres egne navne. Nedenfor ses vandløbssystemet opdelt i vandområder fra vandområdeplanerne. Vandområdet for dette projekt er vist med en tyk lilla streg.

Figur 2: Vandområder i vandløbssystemet. Vandområdet for dette projekt er markeret med tyk lilla streg.

I den nedre del af vandløbet er der to gamle vandmøller, hvor der tidligere har været spærringer som har haft negativ betydning for fisk og smådyrs passage i vandløbet. For ca. 3-4 år siden blev der gennemført projekter i forbindelse med vandområdeplanerne, så der i dag er genoprettet fri passage for fisk og smådyr, ved at etablere omløb. Det drejer sig om spærringerne med nr. ROS-700 ved Slusegård og ROS-701 ved Ågård.

Disse to projekter ligger indenfor samme vandområde som det aktuelle projekt, hvor projektet ved Slusegård ligger under 500 meter nedenfor det aktuelle projekt.

Der er ansøgt om tilskud til forundersøgelser i yderligere 2 indsatser i Øle Å i 2025. Dette drejer sig om indsatserne "fjernelse af fysiske spærringer" (ROS-826) fra den nationale tilskudsordning til vandløbsrestaurering og "mindre strækningsbaserede restaureringer" fra tilskudsordningen Vandløbsrestaurering EHFAF 2025. Begge disse projekter er placeret opstrøms for det aktuelle projekt.

På DTU's Ørredkort ses det at der ved registreringer fra 2022 er fundet ørred i de 5 nederste målestationer i vandløbet, som alle er syd for Søndre Landevej. Ud over ørred er der i de to nederste målestationer også fundet bæklampret og ni-pigget hundestejle. I de tre øvrige målestationer syd for Søndre Landevej er der ud over ørred fundet henholdsvis ål ved den sydligste målestation, bæklampret i den midterste målestation og ni pigget hundestejle i den nordligste af de tre målestationer. I de tre sidste målestationer er der udelukkende fundet fisk i den midterste af disse målestationer som befinder sig ved Fårebrovejen. Her er der fundet gedde og ni-pigget hundestejle.

Området langs vandløbet og ved spærringen er primært løvtræsdomineret og med bebyggelse og marker i nærheden.

Øle Å er det længste vandløbssystem på Bornholm. Det er meget vandrigt og har en meget varieret vandføring hen over året. Dele af Øle Å er udsat for sommerudtørring.

Projektets formål

I den sydlige del af Øle Å ved Boesgård, er der en ældre betondæmning, som fungerer som en fysisk spærring i vandløbet. Spærringen er en af Miljøstyrelsens gamle målestationer. Denne spærring hindrer fri passage for fisk og smådyr og afbryder den økologiske kontinuitet i systemet. Stedet er stadig i brug som målestation, men spærringen er ikke længere benyttet. Nedenfor ses et billede af spærringen.

Figur 3: Spærringen i Øle Å. Billede taget d. 08-10-2025 af Christina Mortensen.

Det aktuelle projekt har til formål at fjerne denne spærring og dermed sikre uhindret passage for fisk og smådyr. Fjernelsen af spærringen vil forbedre de fysiske og økologiske forhold i vandløbet og styrke sammenhængen mellem habitater opstrøms og nedstrøms. Dette vil især gavne gydende havørreder og andre vandløbslevende arter, og samtidig bidrage til en generel forbedring af biodiversitet og vandmiljø i oplandet til Øle Å.

Vandopland

Nedenfor ses et kort med vandløb og vandoplande indtegnet. Det er vandoplandet Øle Å, samt vandløbene indenfor dette, som er relevant for dette projekt. I den sydlige del af vandoplandet ses en rød prik som viser placeringen af spærringen.

Figur 4: Oversigtskort over vandløbssystemet, vandoplandet og spærringens placering. Vandløb er markeret med blå streger, vandoplande er afgrænset med røde streger og det er vandoplandet Øle Å som er relevant for dette projekt. Spærringen er markeret med en rød prik og er placeret i den sydlige del af vandoplandet.

Besigtigelse

Området ved spærringen er besøgt to gange med ca. en måned imellem, hvor mængden af vand var ret forskellig. Første besigtigelse var d. 08-10-2025 og anden besigtigelse var d. 07-11-2025.

Der er ved besigtigelsen observeret at vandløbets bund primært består af mindre sten og større grus. Der er enkelte større sten, hvor der ved spærringen er placeret flere større sten på den nedstrøms side af spærringens sider som går ind i brinkerne. Disse sten kan ved fjernelsen af spærringen efterfølgende benyttes til at udjævne faldet eller skabe skjul for fisk og smådyr. Et billede af dette kan ses på figur 5.

Figur 5: Større sten nedenfor spærringens sider i brinken. Billede taget d. 07-11-2025 af Christina Mortensen.

Der kunne observeres en strømrrende som slyngede sig gennem vandløbet, med en smallere rende med dybere vand og lavere koter, samt mere lavvandede områder omkring strømrrenden. Ved lavere vandføring er der kun vand i strømrrenden, mens der ved større vandføring er vand i hele vandløbets bredde. Denne forskel kunne observeres ved de to besigtigelser, hvor der var væsentlig mere vand ved besigtigelsen i november. Dette var især tydeligt kort op- og nedstrøms spærringen, som det ses på billederne i figur 6 og 7.

Figur 6: Strømrrende nedstrøms spærringen, med en mindre mængde vand i oktober. Billede taget d. 08-10-2025 af Christina Mortensen.

Figur 7: Strømrende nedstrøms spærringen, med mere vand i november. Billede taget d. 07-11-2025 af Christina Mortensen.

Ved stor vandføring har vandet gnavet ind i brinkerne, hvilket har resulteret i blottede trærødder. Dette skal bevares, da blottede trærødder skaber gode skjul til bl.a. fisk.

Kote forhold

Der er ved besigtigelse d. 07-11-2025 målt koter i og omkring vandløbet. Målingerne har til formål at give et overblik over bundforhold og omkringliggende terræn. Målingerne er foretaget på en strækning både op- og nedstrøms spærringen og danner grundlag for vurdering af vandløbets længdeprofil, eksisterende fald og fremtidigt muligt fald efter spærringen fjernes. Der er foretaget målinger ca. midt i vandløbets bredde, ved vandløbets bred samt op ad brinkerne. Alle målte koter kan ses på figur 8.

Figur 8: Kotemålinger ved spærringen i Øle Å. Spærringen er markeret med en rød streg og målingerne med røde prikker. Målt d. 07-11-2025.

Der er varierende vanddybder ned gennem vandløbet og der er kun målt koter hvor det var muligt at komme hen med gummistøvler. Ovenfor det øverste målte punkt og nedenfor det nederste punkt var der dybere vand og derved lavere koter. Nedenfor spærringen var der ligeledes dybere vand.

De varierende forhold for vandløbets bund, gør det svært at fastsætte hældningen på vandløbsstrækningen. Hvis man beregner hældningen mellem det øverste og nederste punkt, hvor der er ca. 38 m mellem, bliver hældningen 21 ‰. Hvis man derimod beregner hældningen for det øverste punkt og punktet ca. 29 m nedenfor (koten 3,235) bliver hældningen 7 ‰. Ved udjævningen af bunden skal der stræbes efter at kunne overholde de 10 ‰, men det er ikke sikkert at det kan overholdes helt. Der skal være vægt på at etablere vandløbsbunden så den bliver så naturlig for området som muligt.

Brinkerne er generelt meget naturlige og forventes at kunne overholde kravet til at være maks. 1:1,5 stejle. Dette er vurderet ud fra kotemålingerne og observationer fra besigtigelserne. Det vil kun være meget lokalt, hvor der er gnavet meget i brinkerne og der er blottede trærødder, hvis kravet ikke overholdes.

Jordbundsforhold

På jordartskort for området ses det at det primært er flyvesand ved projektområdet, med moræneler i nærheden.

Tekniske anlæg

Spærringen er en gammel målestation fra Miljøstyrelsen. I sammenhæng med spærringen, er der et metalskab med et rør ned i jorden, som tidligere indeholdt en chatter-logger med en tryktransducer. Fra metalskabets rør går der et plastikrør ud i vandløbet. Dette skab og rørene er ikke længere i brug og står derfor tomt. Spærringen bliver ligeledes ikke længere benyttet af Miljøstyrelsen, men stedet er stadig i brug som målestation. Det er nu Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) der står for målingerne i vandløbet. Der er udstyr, bestående af en logger i rør og to skalapæle, placeret på stedet som fortsat skal være tilgængeligt og som ikke må forskubbes ved fjernelse af spærringen.

Restriktioner

Natura 2000 og handleplaner for truede fiskearter

Der er ikke noget Natura 2000 område ved projektområdet, men der er et i den sydligste del af vandområdet, nær havet. Dette drejer sig om Natura 2000 området 188 Dueodde. Der er desuden habitatområdet H164 Dueodde, som har vandløb på udpegningsgrundlaget. Dette dækker den sydligste del af Øle Å. Nær vandløbet er der i Natura 2000 området udpeget habitatnatur op til vandløbet. Dette består af klithede og grå/grøn klit.

Som tidligere beskrevet er der fundet ål ved en stationer i vandløbssystemet. Ål er vurderet kritisk truet på den Danske Rødliste. Der foreligger en ålforvaltningsplan som har til formål at styrke ålebestanden i Danmark. Der er ikke noget i ålforvaltningsplanen der har betydning for om dette projekt kan realiseres. Projektet vil dog formentlig gavne ålene, da de fysiske forhold forbedres og der skabes fri passage.

§ 3 natur

Størstedelen af vandløbssystemet er beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens § 3. Der er ikke nogen yderligere naturtyper ved projektområdet der er beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens § 3, men der ligger flere beskyttede områder både op- og nedstrøms for spærringen.

Nedstrøms projektområdet er der en § 3 beskyttet sø i direkte forbindelse med vandløbet og en § 3 beskyttet hede i umiddelbar nærhed til vandløbets østlige kant.

Opstrøms er der registreret flere områder med § 3 beskyttede naturtyper, herunder eng, sø, overdrev og mose.

Fredninger

Området ved spærringen, herunder de to matrikler hvor spærringen er placeret, indgår i et fredet areal, som har fredningsnavnet Boesgård, Sømarken. Det fredede areal er opdelt i flere delområder, hvor delområderne har forskellige fredningsbestemmelser. Det fredede areal omkring Øle Å og der hvor spærringen er placeret, er fredet således at "ændringer i den bestående tilstand, -skovbevoksede åskrænter-, bebyggelse, hvortil medregnes skure, kiosker, lysthuse og lignende, udstykning og erhvervsmæssig udnyttelse, bortset fra vedligeholdelse af skovdrift, ikke må finde sted, og således at det skal være offentligheden tilladt at opholde sig på det fredede areal."

Ca. 20 m nedstrøms spærringen er der endnu et fredet areal som grænser op til det før nævnte fredede areal. Denne arealfredning har navnet Slusegård. Her er der ligeledes beskrevet i fredningsbestemmelserne

at der ikke må ske ændringer i den "bestående tilstand". Ud over arealfredningen, er der flere fredede bygninger ved Slusegård, dog ikke nogen med betydning for dette projekt.

Fortidsminder

Projektet ligger i et område som er registreret som kulturarvsareal af national betydning. Det er en indikator for at der er væsentlige fortidsminder i området, men kulturarvsarealet er ikke i sig selv beskyttet eller fredet.

Herudover er der et fredet fortidsminde med fortidsmindebeskyttelse nedstrøms for projektet ved Slusegård. Dette vurderes dog ikke at have betydning for projektet.

Kystnærhedszone

Projektet er placeret kystnært og derved indenfor kystnærhedszonen.

Fredskov

Projektområdet er placeret i en skov som er underlagt fredskovspligt.

Projektbeskrivelse

Projektets realiserbarhed

Det vurderes at projektet kan udføres ud fra kriterierne fra kriteriebekendtgørelsen. Det er primært følgende kriterier fra kriteriebekendtgørelsen, der er relevant her:

§7 stk. 1 nr. 1 - Projektet vedrører vandløbsrestaureringer inden for et vandområde fastlagt i bekendtgørelsen om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter.

- Projektet består af en indsats fra et vandområde som er fastlagt i bekendtgørelsen om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter. Projektet omfatter vandområde nr. c00398 og indsatsen "fjernelse af fysiske spærringer", hvor spærringen har nr. ROS-825.

§7 stk. 1 nr. 2 - Ansøgningen om tilskud til gennemførelse vedrører vandløbsrestaureringer i enten vandløbstypologi 2 eller 3.

- Projektet omhandler vandløbsrestaurering i et typologi 2 vandløb.

§7 stk. 1 nr. 3 - Projektet bidrager tilstrækkeligt til opfyldelse af formålet, jf. § 1 i bekendtgørelsen om tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering.

- Projektet bidrager til at opfylde formålet jf. bekendtgørelsen om tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering. Herunder at genoprette passage for fisk, bidrage til at forbedre vandløbets fysiske form og forhold for flora og fauna. Projektet bidrager desuden til at opnå miljømålene for den økologisk tilstand for vandområdet.

§7 stk. 1 nr. 4 - Det ansøgte tilskudsbeløb til projektet udgør maksimalt 1,5 gange den vejledende referenceværdi, jf. dog § 5, stk. 3, 2. pkt., og § 7, stk. 2.

- Projektet forventes at kunne realiseres indenfor et rimeligt budget, som ligger en del under 1,5 gange referenceværdien for tilskud til projektet.

§7 stk. 1 nr. 11 - Ved fjernelse af fysiske spærringer må faldet ikke overstige 10 ‰, og brinkanlæg må ikke være stejlere end 1:1,5.

- Ved fjernelse af den fysiske spærring sigtes det efter at overholde maks. 10 ‰ fald. Den ujævne vandløbsbund og de naturlige forhold, både natur- og landskabsmæssige forhold, gør at det er svært at beregne et præcist fald. Det er dog nævnt i vejledningen og kriteriebekendtgørelsens § 7 stk. 3, at dette krav kan fraviges pga. naturmæssige, landskabelige, bygningsmæssige eller kulturhistoriske forhold, samt væsentlig infrastruktur. For dette projekt vil det som tidligere nævnt være pga. natur- og landskabsmæssige forhold, hvis kravet fraviges.
- Brinkanlæg kan etableres så de ikke er stejlere end 1:1,5. Dette er vurderet ud fra kotemålingerne og besigtigelsen.

Projektet forventes herved at kunne gennemføres i henhold til at overholde kriterierne fra kriteriebekendtgørelsen.

Da projektet er forholdsvis lille og kun omfatter to lodsejere, som begge er positive overfor projektet, forventes det at kunne realiseres i praksis.

Projektets formål er at forbedre forholdene i vandløbet og bidrage positivt til den økologiske tilstand i vandløbet. Projektet forventes desuden ikke at medføre større tilstandsændringer, udover at skabe fri passage, eller have negativ påvirkning på hverken miljøet eller området omkring projektområdet. Derfor forventes det at de nødvendige myndighedstilladelser kan opnås.

Konklusion

Det vurderes at projektet er muligt at realisere, både praktisk, indenfor den økonomiske ramme og med opbakning fra lodsejerne af arealet. Alle nødvendige myndighedstilladelser forventes at kunne opnås og projektet vurderes, at være omkostningseffektivt.

Detailprojekt

Arbejdsplads og adgangsforhold

Den forventede adgangsvej til projektområdet er markeret med en hvid streg på kortet nedenfor.

Figur 9: Adgangsvej til projektet. Spærringen er vist med rød prik, adgangsvejen med en hvid streg, matriklerne med røde streger med tilhørende matrikelnumre. Der er ligeledes vist husnumre. Luftfoto fra foråret 2025.

Anlægsarbejde

Spærringen i Øle Å ønskes fjernet for at sikre fri passage for fisk og smådyr i vandløbet.

Nedenfor ses et billede af spærringen.

Figur 10: Spærringen i Øle Å. Billede taget d. 25-04-2024 af Patrick Steinlein

Spærringen består af en ældre betondæmning. Spærringen giver et niveauspring i vandløbet og besværliggør passage for fisk og smådyr, især i tørre perioder med lav vandføring. Spærringen ønskes fjernet helt. Dette omfatter både den del der går på tværs af vandløbet og de to dele der sidder i brinkerne, som det ses på billedet ovenfor. Ud over selve betonspærringen, er der et metalskab med et rør ned i jorden og et plastikrør herfra og ud i vandløbet. Metalskabet og de tilhørende rør ønskes ligeledes fjernet helt. Metalskabet kan ses på billedet på figur 11.

Figur 11: Metalskabet der ønskes fjernet. Billede taget d. 25-04-2024 af Patrick Steinlein.

Ved fjernelse af spærringen, metalskabet og de tilhørende rør skal det efterfølgende bortskaffes på forsvarlig vis.

Efter spærringen er fjernet, skal niveauforskellen udlignes så det følger vandløbets naturlige hældning, helst uden at overstige 10%. Brinkerne skal ligeledes genetableres til naturlige forhold. Brinkerne vil så vidt muligt blive genetableret så de ikke er stejlere end 1:1,5. Ligeledes skal terrænet genetableres til naturlige forhold, der hvor metalskabet og de tilhørende rør har været. Til udjævning af vandløbets bund og genetablering af brinker og terræn, skal der udelukkende benyttes naturligt bundsubstrat, bestående af grus, sten og dødt ved og til brinker og terræn også jord der passer til de lokale forhold. Det forventes, at langt det meste materiale, som skal benyttes til at gendanne de naturlige forhold, kan findes i området.

Projektet omfatter følgende projektaktiviteter:

- Fjernelse af spærringen, metalskab og tilhørende rør
- Udjævning af vandløbsbund
- Genetablering af brinker hvor spærringen har stået
- Genetablering af terræn hvor metalskab og rør har været

Samarbejde med de frivillige fra Vandpleje Bornholm

I forbindelse med udjævning af vandløbsbunden og genetablering af de naturlige forhold i vandløbet, er der indledt et samarbejde med de frivillige fra Vandpleje Bornholm. Vandpleje Bornholm kan bidrage med lokal viden og erfaring for naturlige forhold, herunder at lægge sten og andet materiale til rette, således at der bliver skabt naturligt varierede forhold til gavn for biodiversitet, fiskepassage, skjulemuligheder mm. Derudover inddrages det lokale ejerskab.

Afværgeforanstaltninger

I forbindelse med projektets gennemførelse er der fastlagt følgende afværgeforanstaltninger:

Projektområdet omfatter en målestation, hvor betonspærringen, metalskabet og de tilhørende rør, som ønskes fjernet, ikke længere benyttes. Da stedet stadig er i brug som målestation, skal det måleudstyr der stadig benyttes sikres og bevares. Udstyret består af en logger i et rør og to skalapæle. Loggeren sidder i et gråt rør som er fastgjort på den ene skalapæl. Billeder af skalapæle og logger kan ses på figur 12 og 13. Måleudstyret må ikke fjernes, flyttes eller beskadiges i forbindelse med anlægsarbejdet. Der skal udvises særlig opmærksomhed under både forberedende og udførende arbejde for at undgå en påvirkning af måleudstyret.

Figur 12: Skalapæl med logger. Billede taget 08-10-2025 af Christina Mortensen.

Figur 13: Skalapæl. Billede taget d. 08-10-2025 af Christina Mortensen.

Reetablering

Efter endt anlægsarbejde skal området reetableres, så det så vidt muligt fremstår i samme naturlige tilstand som før anlægsarbejdet. Dette indebærer f.eks. at brinker reetableres til original stand, kørespor udjævnes og affald fjernes.

Skitse over projektområdet

Nedenfor ses en skitse over hvor spærringen, metalskabet, skalapælene og loggeren er.

Figur 14: Skitse over hvor spærringen, metalskabet, skalapælene og loggeren er placeret. Vandløbet er vist med en blå streg. Luftfoto fra foråret 2025.

Konsekvensvurdering

Fremtidige fysiske og hydrologiske forhold

Ved fjernelse af spærringen, vil opstuvning af vand ovenfor spærringen forsvinde. Vandet vil derved få fri passage.

Vandløbets forløb ændres ikke, men uden opstuvningen vil vandløbets bund have en mere glidende overgang i stedet for det hårde spring der er i dag.

Fremtidige biologiske forhold i vandløbet

Fjernelsen af spærringen forventes at være til gavn for vandløbets flora og fauna. Projektet forventes udelukkende at påvirke positivt til de fastlagte miljømål for den økologiske tilstand for vandløbet, som følge af vandområdeplanerne 2021-2027.

Myndighedstilladelser

Fiskeriloven

Projektet indebærer fjernelse af en spærring som skaber en lille opstemning af vand, ligesom projektet også har betydning for fiskepassage og fiskefauna. Dette medfører at projektet skal i høring hos fiskerikontrollen før der kan gives tilladelser eller træffes afgørelser af andre myndigheder. Projektet har til formål at forbedre de fysiske forhold i vandløbet til gavn for bl.a. fisk, så projektet forventes at kunne blive realiseret efter høringen og efterfølgende myndighedsbehandling.

Vandløbsloven

Projektet kræver en tilladelse fra vandløbsmyndigheden, for at kunne realiseres, jf. § 37 i vandløbsloven. Denne tilladelse forventes at kunne opnås, da projektet er forholdsvis simpelt og har til formål at forbedre de fysiske forhold i vandløbet. Projektet vil ikke påvirke afvandingsforholdene, andet end at det potentielt forbedres svagt.

Skovloven - fredskov

Projektet omfatter terrænændringer jf. Skovlovens § 11, hvilket betyder at en dispensation fra dette er nødvendigt for at kunne gennemføre projektet. Skovloven har bl.a. til formål at fremme bæredygtig drift som bl.a. indebærer at bevare og øge skovenes biologiske mangfoldighed og sikre at hensyn til landskab og naturhistorie tilgodeses. Projektet skal fremme netop disse faktorer, hvilket betyder at en dispensation forventes at kunne opnås.

Naturbeskyttelsesloven

Projektet indebærer et vandløb som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. For at projektet kan realiseres, skal der gives dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3. Naturbeskyttelsesloven har bl.a. til formål at beskytte naturen med dens bestand af vilde dyr og planter samt deres levesteder og at forbedre og genoprette områder der har betydning for vilde dyr og planter. Projektet har til formål at forbedre den økologiske tilstand i vandløbet og genoprette fri passage, hvilket betyder at dispensationen forventes at kunne opnås.

Fredninger

Projektet er placeret i et fredet areal, hvor fredningsbestemmelsen beskriver at ændringer i den bestående tilstand ikke må finde sted. Fredningen er yderligere beskrevet tidligere i afsnittet Fredninger under Restriktioner. For at projektet kan udføres skal der gives dispensation fra fredningen. Dette forventes at kunne ske, da det er en mindre ændring og forbedre de naturlige forhold i området.

Miljøvurderingsloven

Projektet er omfattet af screeningspligt, jf. § 16 i miljøvurderingsloven. Vandløbsregulering er en anlægstype der er nævnt i bilag 2 pkt. 10f i miljøvurderingsloven. Projektet forventes ikke at have nogen væsentlig indvirkning på miljøet og forventes derved at kunne realiseres. Projektet skal dog som minimum gennem en miljøscreening.

Museumsloven

Projektet indebærer begrænset gravearbejde, men hvis der under jordarbejdet findes spor af fortidsminder, standses arbejdet og det lokale museum kontaktes vedrørende det videre forløb jf. §§ 27 og 29 i museumsloven.

Realisering af projektet

Projektkøkonomi

Budgetoverslag for gennemførsel

Der er udarbejdet følgende budgetoverslag for projektet, som viser hvilke udgifter der forventes at være forbundet med en realisering af projektet. Dette er udelukkende et overslag og beløbene kan derfor ændre sig f.eks. efter indhentning af tilbud fra entreprenører.

Gennemførsel	
Entreprenører (inkl. eventuelle materialer)	150.000 kr.
Løn til kommunens eget personale	50.000 kr.
Overhead (15% af løn)	7.500 kr.
Ansøgning om dispensation fra skovloven	6.829 kr.
I alt	214.329 kr.

Finansiering

Da detailprojektet er en del af forundersøgelsen, er referenceværdien for forundersøgelsen inklusiv detailprojekt, mens referenceværdien for gennemførslen er uden detailprojekt. Størrelsen af det mulige tilskud er beregnet som *referenceværdien * 1,5 * km opstrømsstrækning*. Projektet forventes ikke at komme til at koste lige så meget som det mulige tilskud, hvilket betyder at der er søgt om 100.000 kr. til forundersøgelsen og ved ansøgning om tilskud til gennemførslen, forventes der at blive søgt om 214.329 kr.

Nedenfor ses et skema med referenceværdier, mulige tilskudsbeløb og de ansøgte tilskud.

	Referenceværdi (inkl. Detailprojekt)	Referenceværdi (uden detailprojekt)	Muligt tilskud	Ansøgt tilskud
Fjernelse af fysisk spærring - forundersøgelse	15.400 kr./km opstrømsstrækning		905.520 kr.	100.000 kr.
Fjernelse af fysisk spærring - gennemførsel		46.200 kr./km opstrømsstrækning	2.716.560 kr.	214.329 kr.

Det højest mulige tilskud til gennemførsel af projektet er ca. 2,7 mio. kr., hvor budgetoverslaget for projektet kun er 214.329 kr., som ansøges i tilskudsordningen til gennemførslen. Dette giver udtryk for at projektet er omkostningseffektivt.

Projektet forventes kun at kunne blive realiseret ved tilsagn om tilskud til gennemførslen gennem tilskudsordningen Vandløbsrestaurering EHFAF i 2026.

Tidsplan

Ansøgning om tilskud til forundersøgelse af projektet er sendt d. 08-09-2025. Tilsagn til tilskuddet er modtaget d. 20-10-2025. Forundersøgelsen forventes at være færdig i 2026. Herefter kan der søges om udbetaling af tilskuddet.

Næste skridt vil være at søge om gennemførsel når dette er muligt i 2027. Hvis tilsagn til gennemførsel opnås, vil arbejdet med at indhente de relevante tilladelser og dispensationer påbegyndes. Når alle tilladelser er indhentet vil projektet kunne udføres, hvilket forventes at være i sidste halvdel af 2027 eller sommerhalvåret 2028. Selve anlægsarbejdet forventes at tage omkring 2-3 arbejdsdage.

Formidling og forpligtelse til skiltning

Projektet kan beskrives på kommunens egen hjemmeside, samt sociale medier, både i sammenhæng med forundersøgelse og gennemførelse, hvor forundersøgelsen ligeledes kan offentliggøres på hjemmesiden. EU-tilskuddet vil her blive fremhævet.